

О. Д. Береза,
аспірант, кафедра управління суспільним розвитком,
Національна академія державного управління при Президентові України, м. Київ

ВПЛИВ КОРУПЦІЙНИХ ПРОЯВІВ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК

O. Bereza,
postgraduate student, department of social development administration,
the National Academy of Public Administration of the President of Ukraine, Kyiv

IMPACTS OF CORRUPT ACTS IN THE SPHERE OF PUBLIC ADMINISTRATION ON INNOVATION DEVELOPMENT

У статті відзначено основні умови інноваційного розвитку та особливості становлення "економіки знань". Визначено, що для України є характерними нерівномірність і дисбаланс у розвитку різних складових інноваційності. Проаналізовано дані міжнародного рейтингу сприятливості умов для підприємницької діяльності та індекс сприйняття корупції. В якості характеристики інституційної ефективності держави розглянуто фактор "стратегічної взаємодоповнюваності", явище сприятливої і несприятливої рівноваги. Наведено узагальнену модель взаємодії держави з приватним сектором у форматі державно-приватного партнерства. Виділено найбільш значимі причини, що обумовлюють ефективність державно-приватного партнерства в інноваційній сфері, та відповідні корупційні ризики. Запропоновано заходи щодо зменшення впливу корупційних проявів у сфері державного управління на інноваційний розвиток в частині, що стосується реалізації проектів у форматі ДПП.

The article notes the basic conditions for innovation development and peculiarities of "knowledge economy". It determines that the Ukraine is characterized by irregularity and imbalance in development of various components of innovation. There is an analysis of the doing business ranking and corruption perceptions index in the article. As the characteristics of the institutional effectiveness of the state it considers the factor "strategic complementarity", the phenomena of good and bad equilibrium. It summarizes the model of interaction between state and private sectors in the form of public-private partnerships. It highlights the most important reasons for the effectiveness of public-private partnerships in innovation and the related risks of corruption. It proposes the measures to reduce the impacts of corrupt acts in the sphere of public administration on innovative development concerning the implementation of PPP projects.

Ключові слова: інноваційний розвиток, економіка знань, корупційні прояви, державне управління, стратегічна взаємодоповнюваність, державно-приватне партнерство.

Key words: innovative development, knowledge economy, corruption acts, public administration, strategic complementarity, public-private partnerships.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

В умовах прагнення України здійснити перехід до постіндустріальної доби питання інноваційного розвитку набувають усе більшої актуальності. Сьогодні інновації та інноваційна діяльність відображають сутність, зміст та подальші напрями суспільного розвитку, перетворюючись на його універсальний двигун та рушійну силу. Розробка та упровадження інновацій стимулює зростання продуктивності праці, знижує матеріало- та енер-

гоємність, сприяє підвищенню конкурентоспроможності виробництва, прискорює темпи нагромадження суспільного прибутку, змінює мотивацію трудової діяльності, підвищуючи попит на висококваліфікованих і добре оплачуваних працівників.

В Україні найбільш потужною перешкодою інноваційному розвитку є корупція, яка тотально вразивши сферу державного управління, стала її характерною особливістю. Корупція перетворила державну службу в особливий та доволі прибутковий вид підприємницької діяльності. Корупція у сфері державного управління підриває здатність держави належним чином вирішувати за-

дачі соціально-економічного розвитку, знижує ефективність державних інвестицій, скорочує продуктивність інфраструктури та прибутки від податків і в результаті заважає здійсненню в необхідному обсязі фінансування проектів інноваційного розвитку.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, ЯКИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

У розвинених країнах світу найважливішими заходами нівелювання впливу корупційних проявів у сфері державного управління стали ліквідація надмірних адміністративних бар'єрів, деперсоналізація надання державних послуг, удосконалення законодавства у сфері оподаткування та поширення електронних систем сплати податків, прозорість процесів розподілу бюджетних коштів та контроль за їх витрачанням, упровадження громадського контролю, обмеження втручання держави в роботу приватного сектору та популяризація співпраці держави з приватними партнерами у форматі державно-приватного партнерства (далі ДПП). У зв'язку із зазначеним актуальності набувають завдання державної антикорупційної політики щодо пошуку оптимального комплексу заходів з будування цілісності, виховання доброчесності, підвищення стандартів прозорості, звітності й відповідальності, які будуть реалізовуватися державою спільно з представниками приватного сектору та сприятимуть мінімізації впливу корупційних проявів у сфері державного управління на інноваційний розвиток.

Розв'язання даної проблеми започатковано в низці праць і публікацій, зокрема академік Національної академії наук України В.П. Семиноженко у своїй книзі "Україна: шлях до постіндустріальної цивілізації" визначає, що головна роль у формуванні інноваційної економіки повинна належати державним інститутам, яка виражається, перед усім, у створенні відповідного правового поля, оскільки концентрація різноманітних інтересів суб'єктів інноваційної діяльності вимагає специфічного правового регулювання їх взаємовідносин [1, с. 17]. Доктор наук з державного управління В.М. Соловйов у своїй роботі "Запобігання і протидія корупції в державному управлінні України" до основних негативних наслідків корупції відносить: поширення тіньової економіки; порушення умов конкуренції та механізмів функціонування ринку; порушення під час приватизації та у створенні рівних умов формування приватних власників; нераціональне і нецільове використання бюджетних коштів; підвищення цін на продукцію, послуги за рахунок корупційної складової, яка закладається у їх вартість; зниження довіри підприємців до органів державної влади [2, с. 251]. Доктор економічних наук М.І. Флейчук в роботі "Легалізація економіки та протидія корупції у системі економічної безпеки: теоретичні основи та стратегічні пріоритети в умовах глобалізації" зазначає, що корупція є потужним фактором, що стримує економічне зростання і стимулює неефективне використання ресурсів, а також їх концентрацію лише в обмеженій кількості суб'єктів господарювання та окремих осіб [3, с. 347]. У збірнику Женевського центру демократичного контролю над збройними силами "Виховання доброчесності та боротьба з корупцією в оборонному секторі. Збірник прикладів (компендіум) позитивного досвіду" наголошується, що попри всі переваги приватно-державного партнерства, у сферах де воно відкриває можли-

вості для підвищення ефективності та результативності, існує велика загроза корупційного ризику. Для досягнення бажаних результатів необхідно забезпечити баланс таких аспектів, як компетентне й етичне керівництво, потужні інститути (ринкова конкуренція, чітка нормативно-правова база, ефективна правова/судова система) та ефективний нагляд і контроль (необхідні спроможності для здійснення порівняльних оцінок і моніторингу / аудиту), які будуть перешкоджати корупції, не здійснюючи при цьому негативного впливу на ефективність і результативність [4, с. 126]. Один із засновників Transparency International Джеремі Поуп у своїй книзі "Боротьба з корупцією: елементи системи державної невідкупності" стверджує, що політична боротьба з корупцією має декілька спільних для кожної країни елементів: реформи основних державних програм, зміна структури уряду та поліпшення його підзвітності, зміни моральних та етичних ставлень та найважливіше: залучення та підтримка уряду, приватного сектору економіки та громадянського суспільства [5, с. 29].

МЕТА СТАТТІ

Метою дослідження статті є визначення заходів державної антикорупційної політики, що можуть бути використанні для попередження і протидії негативному впливу корупційних проявів у сфері державного управління на темпи інноваційного розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Науковці зауважують, що в постіндустріальному суспільстві основою соціально-економічних трансформацій стають технологічні інновації, здатність продукувати які, обумовлює існування поділу між країнами на три групи за рівнем технологічного розвитку і конкурентоспроможністю:

- I — країни-лідери, що здатні продукувати технології;
- II — підлеглі країни, що можуть ефективно використовувати глобально поширені технології і "рухаються на ногу" з прогресом;
- III — країни-аутсайдери, що не можуть ані виробляти, ані використовувати технології та знаходяться на узбіччі суспільного розвитку.

Технологічною базою постіндустріального суспільства виступає наука і теоретичне знання. За сучасних умов у національному багатстві держав скорочується частка традиційних ресурсів і зростає частка людського капіталу. Людство вступає в еру нового етапу розвитку, що характеризується інтенсивним способом виробництва, за якого споживання продовжуватиме зростати як кількісно так і якісно але джерелом конкурентної переваги стає здатність за допомогою людських ресурсів з високою частотою генерувати інноваційні ідеї й забезпечувати максимальні темпи їх упровадження.

Наявність в економіці знанневих чинників визначає становлення "економіки знань", характерними ознаками якої є домінування в структурі ВВП високотехнологічних галузей та інтелектуальних послуг, формування переважної частини національного прибутку за рахунок інноваційної або технологічної ренти, високий рівень капіталізації компаній, основна вартість яких формується завдяки нематеріальним активам, тобто інтелектуальної

складової. "Економіка знань" є підґрунтям і головною складовою "інноваційної економіки" [1, с. 258].

Президент Національної академії наук України Б.Є. Патон зазначає, що успішний перехід економіки на шлях інноваційного розвитку потребує, передусім, посилення регулюючої ролі держави в цьому процесі. Це підтверджується досвідом усіх без винятку промислово розвинених країн Західної Європи, США, Японії, а також індустріальних країн Південно-Східної Азії [6, с. 13].

Проте для України є характерними нерівномірність і дисбаланс у розвитку різних складових інноваційності. Наприклад, усе, що стосується людських ресурсів освіченості, наявності кваліфікованих кадрів, ринку праці, патентної активності населення, освітньої й наукової інфраструктури, залишається на незмінно високому рівні. Водночас інституційна та організаційна складові, у т. ч. участь компаній в інноваційних процесах, конкуренція на внутрішньому ринку, регуляторне середовище мало сприяють перетворенню інновацій на масові та всеосяжні. Зазначене підтверджується даними рейтингу "Глобальний індекс інновацій", згідно з яким Україна у 2013 році посіла 71 місце серед 142 країн [7], що на вісім позицій гірше ніж у 2012 році — 63 місце [8].

Причини такого парадоксу стають зрозумілишими, якщо проаналізувати дані інших міжнародних рейтингів. У щорічних доповідях Групи Всесвітнього банку "Ведення бізнесу" досліджуються норми регулювання підприємницької діяльності. У доповіді 2014 року представлені кількісні дані за індикаторами в 11 областях регулювання підприємницької діяльності у 189 країнах, згідно з якими Україна у 2013 році посіла 112 місце [8, с. 3] за ступенем сприятливості умов для підприємницької діяльності. Разом з цим слід звернути увагу, що експерти Групи Світового банку визначили нашу державу як провідну країну, що досягнула найбільших результатів у здійсненні реформ, оцінюваних у дослідженні "Ведення бізнесу", протягом 2012 — 2013 років [9, с. 11].

Специфічна риса корупції — її латентність значно ускладнює визначення рівня цього явища в суспільстві. Організацією "Трансперенсі інтернешнл" розроблений індекс, який дозволяє оцінити ситуацію з корупцією та зробити висновок щодо ступеня її негативного впливу на темпи економічного зростання, а також перспективи інноваційного розвитку. Високий рівень корупції у сфері державного управління заважає стабільності інноваційно-інвестиційної політики, бо корупція є по суті додатковим податком. Індекс сприйняття корупції (далі — ІСК) розглядається як своєрідний орієнтир безпечності для іноземних капіталовкладень, а його аналіз дає змогу сформулювати певне уявлення про тенденції соціально-економічного розвитку будь-якої держави. Значення ІСК вказує на рівень сприйняття корупції в державному секторі. У 2013 році Україна зі значенням ІСК 25 посіла 144 місце із 177 країн [10].

Науковець М.І. Флейчук на основі економетричної оцінки світових тенденцій, виділяє такі негативні наслідки від поширення і проникнення корупційних відносин між елементами соціально-економічної системи: неефективний розподіл часових, інтелектуальних та матеріальних ресурсів; погіршення якості людського капіталу; деформації та диспропорції соціально-економічного розвитку; уповільнення темпів економічного зростання; зниження підприємницької та інвестиційної активності; нецільове використання ресурсів програм міжнародної технічної допомоги; зниження ефективності діяльності державних

органів влади, витрат на надання та вартості державних послуг; активізація транснаціональної організованої злочинності; "скуплення" держави; політична нелегітимність влади; зниження суспільної моралі; посилення соціальної апатії та зниження довіри до держави [3, с. 353—354].

Останнім часом усе більш поширеною стає точка зору, що корупція через значний вплив різних державних інститутів здійснює негативний вплив на показники інноваційного розвитку. Справді в умовах високого рівня корупції у сфері державного управління індивідуальна боротьба з цим явищем виявляється недоцільною — навіть з урахуванням того, що це призведе до загальної вигоди. Експерт групи Світового банку П. Мауро характеризує це явище фактором "стратегічна взаємодоповнюваність", що визначає інституційну ефективність держави й суть, якого зводиться до того, що повторення дій одного суб'єкта стає вигідним для іншого [11, с. 3]. Таким чином, вплив корупції можна звести до наступного: чим більше людей краде, тим менша вірогідність того, що вони будуть упіймані.

Експерт зауважує, що може з'явитися "сприятлива" рівновага, якій притаманна відсутність корупції, високі показники росту та обсяги інвестицій, або "несприятлива" рівновага, що характеризується постійним рівнем корупції, низькими об'ємами інвестицій і темпами зростання [11, с. 4].

Доктор політичних наук О.В. Соснін пропонує наступні ефективні заходи протидії корупції [12]:

- проведення аналізу національного законодавства на предмет його відповідності заходам протидії усім видам корупції, а також застосування необхідних санкцій;
- підготовка стратегії боротьби з корупцією, що має містити адміністративні механізми регулювання;
- створення ефективних каналів для подачі громадянами скарг;
- запровадження внутрішніх процедур управління в урядових закладах;
- уживання ефективних тактик дисциплінарного впливу;
- вдосконалення фінансових правил і механізмів;
- установлення процедур виявлення, розслідування та припинення дій корумпованих чиновників, включаючи найвищих посадових осіб;
- розробка правових основ застосування такого кримінально-правового заходу як конфіскація коштів і майна, набутих у результаті корупційних дій, а також нормативних механізмів уживання економічних санкцій щодо підприємств, причетних до корупційної діяльності.

Таким чином, вирішуючи завдання інноваційного розвитку нашої держави, необхідно чітко усвідомлювати, що без успішної боротьби з корупцією всі інші зусилля можуть виявитися марними. Це зумовлює необхідність пошуку оптимальних форм співпраці держави з приватним сектором. Зазначене завдання було вирішено в розвинених країнах завдяки впровадженню методів співпраці держави з приватним сектором у форматі "Public private partnerships", що у вітчизняній науковій та практичній літературі трактується як державно-приватне партнерство (далі — ДПП).

На Заході ДПП розглядається як інститут узгодження державних цілей і приватних інтересів з метою вирішення проблем, у тому числі пов'язаних з інноваційним розвитком. Російський науковець В.Г. Варнавський визначає державно-приватне партнерство як юридично

закріплену форму взаємодії між державою і приватним сектором по відношенню до об'єктів державної і муніципальної власності, а також послуг, що виконуються та надаються державними й муніципальними органами, установами та підприємствами, в цілях реалізації суспільно значимих проектів у широкому спектрі видів економічної діяльності [13, с. 18]. На думку українського науковця В.М. Геєця, державно-приватне партнерство є формою оптимізації виконання та надання суспільству публічних благ. Держава залишається власником об'єктів та зберігає за собою контролюючі функції у суспільно-значущих секторах економіки, хоча і залучає до участі приватний капітал та стимулює підприємницьку ініціативу [14, с. 465].

Узагальнену ж модель ДПП можна окреслити наступним чином. Приватний сектор забезпечує фінансові ресурси, професійний досвід, ефективне управління, гнучкість і оперативність у прийнятті рішень, здатність до новаторства. Натомість держава отримує можливість опікуватися безпосереднім виконанням своїх основних функцій — контролем, регулюванням та дотриманням державних інтересів. У результаті неминучі комерційні ризики перерозподіляються в бік приватного сектору, суспільство отримує більш якісні послуги, удосконалюється техніка і технології, з'являються нові форми організації виробництва, створюються високотехнологічні підприємства, у т. ч. з іноземним капіталом, між ними налагоджуються ефективні коопераційні зв'язки, а також забезпечується державна протекція інноваційної продукції на зовнішніх ринках.

Більшість з проектів, що передбачають використання механізмів ДПП мають на меті вирішення наступних спільних завдань [4, с. 132]:

- підвищення ефективності використання державних коштів і зниження необхідності у державних запозиченнях (економія витрат);
- підвищення ефективності (активізація діяльності);
- сприяння поширенню і зростанню акціонерної власності;
- отримання прибутків від аукціонної діяльності та їх направлення на фінансування програм з модернізації або скорочення державного боргу;
- відчуження зайвих активів, що дає можливість державі сконцентруватись на головних видах діяльності.

У розвинутих країнах у моделі взаємодії держави й бізнесу в інноваційному процесі роль приватного сектора полягає в розробці інноваційних технологій на основі власних досліджень та їх ринковому освоєнні, а роль держави — у сприянні виробництву фундаментального знання й комплексу технологій стратегічного характеру. Крім того, держава забезпечує створення інфраструктури, інституціональних умов та сприятливої екосистеми для інноваційного розвитку, а також відповідає за формування й реалізацію сприятливої правової, фінансової й податкової політики.

З огляду на зазначене пропонуємо виділити наступні найбільш значимі причини, що обумовлюють ефективність державно-приватного партнерства в інноваційній сфері як форми взаємодії держави з приватним сектором:

- створення ефективної правової, фінансової та податкової системи;
- необхідність забезпечення державної підтримки для інноваційних компаній і продукції в умовах наростаючої конкуренції на зовнішніх ринках;

— необхідність підтримки суспільно важливих інноваційних проектів, що мають відносно низьку комерційну ефективність і високий рівень ризиків.

Отже, стратегічне значення розвитку ДПП в інноваційній сфері визначається необхідністю забезпечення належних умов і механізмів взаємодії державного й приватного секторів з метою створення інноваційних продуктів, що відповідають сучасним вимогам суспільного розвитку.

Проте попри усі вказані переваги, які держава може отримати в результаті прозорого та побудованого на умовах конкуренції ДПП, вказаний механізм все ж таки несе у собі серйозні корупційні ризики. Корупція перебуває серед основних негативних чинників, які заважають реалізації інноваційних проектів у форматі ДПП.

У Федерації роботодавців України підраховали, що український бізнес тільки на хабарах і відкатах втрачає до половини своїх доходів. У річному вимірі у чиновницькі кишені "перетікає" колосальна сума близько 160 млрд грн., які вимиваються з легального обороту. Ці кошти можна порівняти з 14% від обсягу офіційного ВВП, близько 80% річного обсягу капітальних інвестицій та близько 60% всіх прямих іноземних інвестицій за 24 роки незалежності України [15].

В основному вважається, що корупційні ризики у сфері державного управління, які виникають під час реалізації інноваційних проектів у форматі ДПП, можна поділити на два види. Один з ризиків полягає у тому, що коли конкретні активи, види діяльності чи ресурси становлять достатньо велику цінність для приватного сектору, окремі приватні інтереси можуть здійснити спробу вчинення неналежного впливу на державні органи з метою отримання бажаного для себе рішення. Інший не менш серйозний ризик, який за своєю суттю є протилежністю першого, полягає у тому, що державний партнер часто піддається серйозному тиску з боку суспільства, а також лобюванню з боку органів державної влади і місцевого самоврядування, та також певних бізнесових інтересів, які намагаються перешкоджати заходам ДПП.

Високий рівень корупції змушує приватний сектор уходити в "сірий" сектор економіки, який в результаті починає відігравати все значнішу роль. В.М. Соловйов вважає, що внаслідок існування корупційних схем держава втрачає значні фінансові ресурси, тому науковець пропонує розглядати тіньовий капітал як незадіяний інвестиційний ресурс [2, с. 228]. Корупція виступає неприйнятним фактором, який руйнує вільну та справедливую конкуренцію, уповільнює розвиток приватного сектора економіки, виключаючи з ринку нових гравців та заохочуючи його неефективність [5, с. 198].

З огляду на зазначене пропонуємо звернути увагу на рекомендації фахівців із Женевського центру демократичного контролю над збройними силами щодо зменшення корупційних ризиків в частині, що стосується реалізації проектів у форматі ДПП [4, с. 138—140]:

- чіткість та прозорість директив, концепцій, бюджетів і процесів прийняття рішень, а також параметрів вимірювання ефективності й результативності діяльності;
- регулярне здійснення оцінок ефективності (з точки зору створення необхідної інфраструктури та засобів) виконання державою своїх функцій. Врахування таких оцінок при здійсненні стратегічних аналізів та інших подібних процесів;

— регулярне здійснення оцінок результативності (з точки зору ефективності використання державного бюджету) виконання державою своїх функцій, у тому числі через використання ДПП, враховуючи при цьому ефективність бюджетних витрат і потреби держави з точки зору забезпечення високої якості, надійності та стабільності видів діяльності, що передаються підрядним організаціям;

— створення чіткої нормативно-правової бази з питань ДПП та забезпечення чіткого дотримання її вимог;

— забезпечення ефективності й прозорості функціонування законодавчих, правових та бюрократичних інститутів, у т.ч. зовнішніх і внутрішніх аудитів, парламентського нагляду та вільного доступу суспільства до відповідної інформації.

Фахівці з Федерації роботодавців України до першочергових антикорупційних заходів відносять ігнорування бізнесом вимог чиновників платити будь-які хабарі, а про випадки вимагання хабарів — негайно публічно заявляти. Наступним кроком, на їх думку, має стати термінове внесення до українського законодавства, низки змін, спрямованих на унеможливлення побудови корупційних схем, а саме [15]:

— створення прозорих механізмів проведення конкурсів за участі громадськості;

— встановлення контролю за результатами державних закупівель та закупівель підприємств-монополістів;

— запровадження персональної відповідальності голови і членів конкурсних комітетів за прийняті рішення;

— встановлення надійного моніторингу цінових позицій;

— ліквідація процедури закупівлі в одного учасника;

— запровадження преференцій для національних виробників у державних закупівлях за умови недискримінаційних умов для інших учасників конкурсів.

Проте, на нашу думку, одним з ключових аспектів подолання негативного впливу корупційних проявів у сфері державного управління на інноваційний розвиток є підвищення відповідальності приватного сектору за рахунок втілення практики підписання пактів про доброчесність, які вимагають прозорості контрактних схем на усіх етапах ДПП, у т.ч., контроль та нагляд з боку громадянського суспільства.

Ще більше можливостей з точки зору зменшення корупційного впливу дають угоди про кодекси поведінки, які вимагають від державних посадовців та представників приватного сектору підписання зобов'язання про утримання від участі у корупційних діях і, що найбільш важливо, передбачають притягнення до відповідальності порушників цього зобов'язання. Учасники угоди заздалегідь узгоджують конкретні санкції, що можуть бути застосовані у випадку порушення антикорупційних зобов'язань. Це можуть бути санкції, пов'язані з, наприклад, втратою отриманого контракту, конфіскацією гарантійної застави, відшкодуванням збитків від корупційних дій або заборонаю участі у нових проєктах у форматі ДПП. Такі міжнародні організації, як ОЕСР, ОБСЄ, ЄС та Світовий банк пропонують комплекси антикорупційних заходів, які можуть слугувати потужним доповненням до пактів про доброчесність і передбачати чіткі вимоги щодо відкритого декларування політиками та державними посадовими особами власних доходів, статків і можливих конфліктів інтересів.

ВИСНОВКИ

Сьогодні якщо вести розмову про Україну, говорячи у координатах розглянутих міжнародних рейтингів, доводиться констатувати, що наша держава не входить до перших двох груп за рівнем технологічного розвитку і конкурентоспроможності, гнітюча ситуація з корупцією у сфері державного управління відкидає Україну до когорти аутсайдерів, які не можуть ні виробляти, ні використовувати інноваційні технології. Крім того, інституціональна ефективність держави в Україні скоріше за все може характеризуватися "несприятливою" рівновагою, оскільки вітчизняній сфері державного управління притаманний постійно високий рівень корупції, що призводить до надходження незначних об'ємів інвестицій та спричиняє низькі темпи інноваційного розвитку.

На основі аргументів академіка НАН України В. Семиноженка щодо значної ролі державних інститутів у інноваційному розвитку, можемо зробити висновок про неможливість досягнення в Україні високих показників інноваційного розвитку через надмірний рівень корупції у сфері державного управління.

В Україні корупція являє собою загрозу для ефективного державного управління, інноваційного розвитку, демократичних процесів і чесної ділової практики. Корупційні прояви у сфері державного управління негативно впливають на довіру до інститутів влади і призводять до нехтування принципом верховенства права, вносять несправедливі корективи у розподіл ресурсів, збільшують видатки держсектора і зводять нанівець конкуренцію. В умовах корупції державну підтримку отримують проєкти, які дають більше можливостей для отримання хабарів, а не пріоритетні програми інноваційного розвитку, націлені на підвищення добробуту суспільства. Таким чином, корупція не те що здійснює негативний вплив, а є однією з основних перешкод на шляху інноваційного розвитку.

Сьогодні ДПП може розглядатися в якості найбільш універсального механізму, що дозволяє реалізувати інноваційний потенціал приватнопідприємницької ініціативи, зберігаючи при цьому контрольні і регулятивні функції держави для запобігання і протидії впливу корупційних проявів. Держава відіграє ключову роль у створенні динамічної екосистеми для підтримки інноваційної діяльності приватного сектора. Вона відповідає за впровадження зрозумілих стандартів та правил, спрямованих на мінімізацію витрат бізнесу та підвищення передбачуваності, без виконання яких на загальній основі, приватному сектору складніше створювати і розвивати інноваційні проєкти, які є двигунами суспільного розвитку.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі можуть бути пов'язані з більш детальним дослідженням на основі міжнародного досвіду питань запровадження механізму підписання приватним сектором пактів про доброчесність та кодексів поведінки як окремого заходу державної антикорупційної політики.

Література:

1. Семиноженко В.П. Україна: шлях до індустріальної цивілізації. — Харків: Константа, 2005. — 360 с.
2. Соловійов В.М. Запобігання і протидія корупції в державному управлінні України: монографія / В.М. Соловійов. — К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2012. — 508 с.

3. Флейчук М.І. Легалізація економіки та протидія корупції у системі економічної безпеки: теоретичні основи та стратегічні пріоритети в умовах глобалізації / М.І. Флейчук. — Львів: Ахілл, 2008. — 660 с.

4. Виховання доброчесності та боротьба з корупцією в оборонному секторі. Збірник прикладів (компендіум) позитивного досвіду / [Тодор Тагарев [та ін.] // Женевський Центр демократичного контролю над збройними силами. — Київ: Defense Express Group, 2010 — 383 с.

5. Поуп Дж. Боротьба з корупцією: елементи системи державної невідкупності / Дж. Поуп. — Рівне: ТОВ "Планета-друк", 2011. — 488 с.

6. Патон Б.Є. Інноваційний шлях розвитку економіки України. / Б. Патон // Вісник НАН України. — 2001. № 2. — С. 11—15.

7. The Global Innovation Index 2013. The Local Dynamics of Innovation [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.globalinnovationindex.org/content.aspx?page=data-analysis>

8. The Global Innovation Index 2012. Stronger Innovation Linkages for Global Growth [Електронний ресурс] // INSEAD, WIPO. — 2012. — Режим доступу: <http://www.globalinnovationindex.org/userfiles/file/GII-2012-Report.pdf>

9. Ведение бизнеса 2014: понимание регулирования деятельности малых и средних предприятий / Совместная публикация Всемирного банка и Международной финансовой корпорации. — Вашингтон: Группа Всемирного банка, 2013. — 35 с.

10. Corruption perceptions index 2013 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://cpi.transparency.org/cpi2013/results/>

11. Mauro P. The persistence of corruption and slow economic growth / P. Mauro // IMF Working Paper № 02/213. — Washington: International Monetary Fund, 2002. — 23 p.

12. Соснін О.В. Про необхідність використання світового досвіду у боротьбі з корупцією у вітчизняній практиці [Електронний ресурс] // Віче. — 2014. — № 1. — Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/4026/>

13. Варнавский В.Г. Партнерство государства и частного сектора: теория и практика / В.Г. Варнавский, А.В. Клименко, В.А. Королев // Гос. ун-т Высшая школа экономики. — М.: Изд. дом Гос. ун-та Высшей школы экономики, 2010. — 287 с.

14. Геєць В.М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку / В.М. Геєць. // Інститут економіки та прогнозування НАН України. — К.: НАН України, 2009. — 864 с.

15. Бізнес визначив п'ять першочергових кроків для подолання корупції в Україні [Електронний ресурс] // Федерація роботодавців України. Режим доступу: http://fru.org.ua/events/business_events/Pages/Бізнес-визначив-п'ять-першочергових-кроків-для-подолання-корупції-в-Україні.aspx

References:

1. Semynozhenko, V.P. (2005), *Ukraine: shliakh do industrial'noi tsyvilizatsii* [Ukraine: way to the industrial civilization], Konstanta, Kharkiv, Ukraine.

2. Solovyov, V. M. (2012), *Zapobihannya i protydiia koruptsii v derzhavnomu upravlinni Ukrainy: monohrafiia* [Preventing and counteracting corruption in public management of Ukraine: monograph], Instytut zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy, Kuiv, Ukraine.

3. Flejchuk, M.I. (2008), *Lehalizatsiia ekonomiky ta protydiia koruptsii u systemi ekonomichnoi bezpeky: teoretychni osnovy ta stratehichni priorytety v umovakh hlobalizatsii* [Legalization of economy and preventing of corruption in the system of economic security: theoretical basis and strategic priorities in the context of globalization], Akhill, L'viv, Ukraine.

4. Togarev, T. (2010), *Vykhovannia dobrochesnosti ta borot'ba z koruptsiieiu v oboronnomu sektori*. Zbirnyk prykladiv (kompndium) pozytyvnoho dosvidu [Building integrity and combating corruption in the defense sector. Collection (compendium) of positive experience examples], Defense Express Group, Kyiv, Ukraine.

5. Poup, Dzh. (2011), *Borot'ba z koruptsiieiu: elementy systemy derzhavnoi nepidkupnosti* [Combating of corruption: elements of public integrity system], TOV "Planeta-druk", Rivne, Ukraine.

6. Paton, B.I. (2001), "Innovative way of development of economy of Ukraine", *Visnyk NAN Ukrainy*, vol. 2, pp. 11—15.

7. The official site of The Global Innovation Index 2013 "The Global Innovation Index 2013. The Local Dynamics of Innovation", available at: <http://www.globalinnovationindex.org/content.aspx?page=data-analysis> (Accessed 20 March 2014).

8. INSEAD, WIPO (2012). "The Global Innovation Index 2012. Stronger Innovation Linkages for Global Growth", available at: <http://www.globalinnovationindex.org/userfiles/file/GII-2012-Report.pdf> (Accessed 20 March 2014).

9. World Bank, (2013), *Vedenye byznesa 2014: ponymanye rehulyrovanyia deiatel'nosti malykh y srednykh predpriatyj* [Doing business 2014: understanding regulations for small and medium-size enterprises], 11th ed, World Bank Group, Washington, DC, US.

10. The official site of Transparency international (2014) "Corruption perceptions index 2013", available at: <http://cpi.transparency.org/cpi2013/results/> (Accessed 20 March 2014).

11. Mauro, P. (2002), *The persistence of corruption and slow economic growth*, IMF Working Paper № 02/213, International Monetary Fund, Washington, US.

12. Sosnin, O.V. (2014), "On the need to use international experience in the combating corruption in the domestic practice", *Viche*, [Online], vol. 1, available at: <http://www.viche.info/journal/4026/> (Accessed 20 March 2014).

13. Varnavskiy, V.H. Klymenko, A.V. and Korolev, V.A. (2010), *Partnerstvo hosudarstva y chastnoho sektora: teoriia y praktyka* [Partnership of the state and the private sector: theory and practice], Yzd. dom Hos. un-ta Vyshej shkoly ekonomyky, Moscow, Russia.

14. Heiets', V.M. (2009), *Suspil'stvo, derzhava, ekonomika: fenomenolohiia vzaiemodii ta rozvytku* [Society, state, economy: the phenomenology of interaction and development], Instytut ekonomiky ta prohnozuvannia NAN Ukrainy, Kyiv, Ukraine.

15. The official site of Federation of employers of Ukraine "The business identified five priority steps for overcoming corruption in Ukraine", available at: http://fru.org.ua/events/business_events/Pages/Бізнес-визначив-п'ять-першочергових-кроків-для-подолання-корупції-в-Україні.aspx (Accessed 20 March 2014).

Стаття надійшла до редакції 24.03.2014 р.